

N:o 104.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1896
 — — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till fiske, lag angående förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen och lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880.

(Lagutskottets utlåtande n:o 54.)

Till Konungen.

Genom en den 14 sistlidne februari aflåten proposition, n:o 24, har Eders Kongl. Maj:t under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga propositionen bifogade förslag till

- 1:o) lag om rätt till fiske;
- 2:o) lag angående förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen; samt
- 3:o) lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880.

Riksdagen, som ansett förslaget till lag om rätt till fiske hufvudsakligen böra godkännas och ej funnit anledning till anmärkning mot de öfriga lagförslagen, får härmed redogöra för de ändringar, hvilka Riksdagen ansett böra vidtagas i förstnämnda lagförslag.

Riksdagen är visserligen ense med den af Eders Kongl. Maj:t i ärendet tillsatta komité derutinnan, att de lokala sedvanorna icke böra lemnas utan hänsyn, då det gäller att i ett ämne, sådant såsom det föreliggande stifta ny lag, men Riksdagen är tillika af den mening, att rubbningar i den enskilde strandegare tillkommande rätt böra i möjligaste måtto undvikas. Ett antagande af 12 §:s 2 mom. i Eders Kongl. Maj:ts förslag skulle emellertid, enligt Riksdagens tanke, kunna leda till verkliga rättskränkningar, på sätt i högsta domstolen jemväl framhölls, och det synes Riksdagen, som om komiténs motivering för stadgandet ej tillfyllest ådagalägger lämpligheten att i ett allmänt stadgande för hela riket upphöja till lag den skiftande och olikartade lokala sedvanerätten i fråga om fiskes utöfvande. Det må visserligen anses önskvärdt, att lagstiftningen lemnar sitt skydd åt en fiskarebefolkning, som för utöfvande af sin näring icke har någon rätt, allenast *sed* att lita sig till — och härutinnan torde förhållandena på rikets vestkust vara förtjenta af synnerligt beaktande, men att tillmäta de lokala sedvanorna i allmänhet en sådan vigt, som föreslagits, utan att något verkligt behof af dylik inskränkning i den enskildes strandeganderätt kan anses ådagalagd, är enligt Riksdagens tanke ej att tillråda.

Riksdagen har sålunda först och främst undantagit allt sötvattensfiske från grundsatsens tillämplighet. Den af komitéen lemnade utredningen af hithörande förhållanden har nemligen icke kunnat öfvertyga Riksdagen, att några lokala sedvanor af framträdande vigt gjort sig gällande i fråga om insjöfisket vid sidan af den skrifna lagen.

Ej heller fisket inomskärs kan, enligt Riksdagens mening, lämpligen i allmänhet undandragas den enskilda strandeganderätten, såsom förhållandet skulle blifva, om ifrågavarande bestämmelse derå blefve tillämplig. Endast i fråga om Göteborgs och Bohus samt Hallands län har Riksdagen ansett förhållandena härutinnan påkalla ett undantag. Äfven i ett annat afseende har Riksdagen ansett ifrågavarande stadgande böra modifieras. Riksdagen har nemligen ansett det lämpligast att uttryckligen omnämna, att de lokala sedvanor, som i stadgandet tillägges kraft af lag, endast afse fiske med rörlig redskap, helst, enligt hvad komiterade anført, fiske med fast redskap äfven vid vestkusten städse betraktats såsom strandegarens uteslutande rätt.

I anledning af de modifikationer, som Riksdagen sålunda vidtagit uti bestämmelsen i 12 §:s 2 mom., och då endast saltsjöfiske derunder inbegripes, har stadgandet, sålunda modifieradt, ansetts lämpligen böra hafva sin plats i lagens 3 §, hvarvid detsamma inskjutits emellan 2:a och 3:e momenten i Eders Kongl. Maj:ts förslag, detta i syfte att 3 §:s

båda sista moment, angående fiskandes rätt till landfäste o. d. samt strandegares rätt till ersättning för notvarps upprensande, skulle blifva tillämpliga jemväl på det fiske, som i det inskjutna momentet omhandlas.

Enligt lagförslagets 6 § hafva de öppna delarne af Venern och Vettern i fråga om strandeganderätten likstälts med öppna hafvet; strandeganderätten skulle alltså sträcka sig endast ett hundra åttio meter från det ställe invid stranden, der stadigt djup af två meter vidtager, och fisket derutanför vara fritt för hvarje svensk undersåte. I nu gällande fiskeristadga finnes visserligen intet bestämdt stadgande om huru vidsträckt strandeganderätten skall räknas i de större insjöarne, men otvifvelaktigt torde emellertid vara, att denna rätt allmänt anses långt öfverskrida och för visso också begagnas utöfver den gräns, som är för sådan rätt bestämd i öppna hafvet. Förhållandet beträffande fisket i öppna hafvet och de större insjöarne är nemligen helt olikartadt. Det område i vattnet, som i öppna hafvet är för strandegarne tillräckligt för bedrifvande af sådant fiske, som för honom lämpar sig, är i insjöarne för sådant ändamål alldeles för litet. Fångst af vissa slag insjöfisk, som i allmänhet uppehåller sig å större djup, måste bedrifvas på ganska långt afstånd från stränderna. Att sålunda bestämma strandegares fiskerätt i dessa sjöar till endast 180 meter från det ställe der stadigt djup af två meter vidtager och lemna fisket derutanför alldeles fritt skulle alltså vara en väsentlig inskränkning af hvad för närvarande anses dem tillkomma. Den föreslagna bestämmelsen har också väckt betänkligheter hos strandegarne vid Venern och Vettern, och representanter från bygderna omkring dessa sjöar hafva under ärendets behandling till Riksdagens lagutskott ingifvit en skrifvelse af innehåll:

att lagen borde så affattas, att de delar af sjöarne Venern och Vettern, som icke tillades de enskilda strandegarne, förklarades vara kronans allmänna fiske, hvaraf följde, att Eders Kongl. Maj:ts egde afgöra, om och huru fiske i dessa vatten (de »öppna» delarne af nämnda sjöar) skulle idkas, äfvensom

att det med afseende på de ifrågavarande sjöarnes storlek kunde ifrågasättas, att strandegarnes enskilda rätt borde utsträckas utöfver hvad nu i Eders Kongl. Maj:ts förslag vore tilltänkt, måhända till en kilometer eller derutöfver.

Att å de öppna delarne af Venern och Vettern tillämpa de om strandeganderätten vid öppna hafsstranden gällande bestämmelser, synes Riksdagen sålunda ej vara välbetänkt. Förslaget att sätta gränsen för strandegarnes uteslutande fiskerätt till en kilometer från det ställe, der stadigt djup af två meter vidtager, kan Riksdagen emellertid ej heller

förorda, då jemväl detta mått blifvit helt godtyckligt valdt och icke är grundadt på någon utredning om de lokala förhållandena. Under dessa omständigheter har Riksdagen ansett det vara fördelaktigast att fortfarande bibehålla gällande fiskeristadgas bestämmelser angående fiskerätten i större insjöar. Venern och Vettern torde nemligen icke mera än andra större insjöar kräfva särskilda bestämmelser om rätten till fiske, och härtill kommer, att man genom bibehållande af gällande stadganden undviker att, utan tillfredsställande utredning, förorsaka rubbningar i nu rådande rättsförhållanden. I öfverensstämmelse med denna Riksdagens ståndpunkt har Riksdagen åt 6 § gifvit samma lydelse som 1 §:s 2 mom. i nu gällande fiskeristadga eger.

Den i lagförslagets 2 § inrymda bestämmelse, att fisket i »fjärdar, som åt något håll äro öppna mot hafvet», skall lyda under samma regler som fisket vid öppna hafsstranden, har syntes Riksdagen böra utgå. Dels lemnar sjelfva uttrycket »fjärdar, som åt något håll äro öppna mot hafvet», rum för olika tolkningar — man kan, såsom en högsta domstolens ledamot anmärkte, dit hänföra äfven sådana fjärdar, som ega allenast en smal öppning mot hafvet — och dels synes det Riksdagen ohehöfligt att särskildt uttala, att verkligt öppna fjärdar äro att såsom öppen hafsstrand anse. I anledning här af har Riksdagen åt punkten i fråga gifvit en lydelse, som öfverensstämmer med motsvarande bestämmelse i gällande fiskeristadga.

Hvad slutligen angår den af Riksdagen vidtagna ändringen i lagförslagets 7 §, vill Riksdagen erinra, att densamma tillkommit i syfte att tydligare än i förslaget skett utmärka såväl att rätt till begagnande af sådant allmänt kronofiske, som § afser, ej tillkommer de i häradet eller socknen boende kollektivt, utan att denna rätt må upplåtas till enskilda personer, som i häradet eller socknen bo, som ock att vederbörande myndigheter, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande och domänstyrelsen, ega rätt att vid meddelande af tillstånd till begagnande af dylikt fiske icke blott bestämma den afgift, som derfor skall utgifvas, utan dervid äfven stadga andra vilkor såsom beträffande fiskerättens omfång samt tiden och sättet för dess utöfvande.

Riksdagen, som funnit Eders Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition, såvidt angår förslag till lag om rätt till fiske, icke kunna i oförändradt skick bifallas har alltså för sin del antagit

*Lag om rätt till fiske af den lydelse bilagan A utvisar,
samt utan ändring bifallit propositionen i öfrigt och sålunda an-
tagit Eders Kongl. Maj:ts förslag till
dels Lag angående förändrad lydelse af 24 kapitlet 14 § straff-
lagen; och
dels Lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen
om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880.*

Stockholm den 13 maj 1896.

Med undersåtlig vördnad.

Bil. A.

Lag

om rätt till fiske.

Med upphäfvande af 17 och 18 kapitlen byggningsbalken samt nedannämnda lagrum i fiskeristadgan den 29 juni 1852, nemligen 1 till och med 11 §§, 13 till och med 15 §§, 17 §, 20 § första punkten, 26 §, 29 §, 30 §, 32 §, 35 § i hvad den afser ansvar för öfverträdelse af stadgandet i 20 § första punkten, och 44 § andra punkten, äfvensom med ändring af hvad andra lagens rum och författningar innehålla mot denna lag stridande, förordnas som följer:

1 §.

I öppna hafvet äfvensom vid sådana kronan tillhöriga hafsstränder samt i saltsjön belägna skär och holmar, hvilka icke till något hemman höra eller under särskilda villkor innehafvas, ege hvarje svensk underståtte rätt att fiska; ej må dock fiskegård, ryssja eller annan dylik fast fiskeredskap der utsättas, utan att Konungen dertill gifver lof eller i fall, hvarom i 2 § sägs, Konungens befallningshafvande lemna särskildt tillstånd.

2 §.

Saltsjöfisket inomskärs tillhör, der ej annorledes i denna lag stadgas, dem, som ega stränder och holmar omkring fiskevattnet.

Vid öppna hafsstranden samt utom skären omfattar, der ej annorledes är lagligen bestämdt, strandegarens enskilda fiskerätt allt det vatten, som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, det stadigt djup af två meter vidtager. Strandegaren må ock från sitt enskilda fiskevatten än längre ut sträcka fiskegård, ryssja eller annan dylik fast redskap, der i särskildt fall Konungens befallningshafvande finner, att det kan ske utan men för annan fiskande.

3 §.

I Norrbottens, Vesterbottens, Vesternorrlands och Gefleborgs län må å ställen, der sådant af ålder varit vanligt, strömmingsfiske med rörlig redskap idkas af hvarje svensk undersåte äfven vid annans strand, så framt den består af skogsmark eller sten och ej af åker eller äng; dock vare vid notfiske strandegaren, der han i fisket deltagar, berättigad till första notdräkten hvarje måndag och onsdag.

Vid de delar af rikets vestra kust, der för fångande af hafs fisk, som går till stränderna i stora stim, de fiskande af ålder oklandradt följt fisken efter dess dref och fiskat vid annans strand, skall sådan rättighet fortfarande dem tillkomma; dock må vid notfiske strandegaren, der han i fisket deltagar, bestämma den ordning, hvari hans not skall dragas.

Der vid öppna hafsstranden och utom skären, samt i Göteborgs och Bohus' samt Hallands län jemväl inomskärs, de fiskande af ålder oklandradt med rörlig redskap utöfvat fiske eller agntägt vid annans strand annorledes än i denna lag är medgifvet, vare de vid sådan rätt bibehållne.

Der fiske, efter ty i denna § sägs, idkas vid annans strand, ege de fiskande att nyttja stranden för landfäste och sådan tillfällig uppdragning af redskap och båt, som för fiskets utöfvande är af nöden; svare dock för skada och intrång.

Har strandegare med kostnad upprensat eller upptagit notvarp inom det till hans strand hörande område i vattnet, vare han vid fiske, som i denna § afses, berättigad att uppbära trettiondedelen af den fisk, som af andra i varpet fångas, så länge han det underhåller.

4 §.

Fiske med krok eller ref å djup i yttre skärgården och i hafsbandet ege hvarje svensk undersåte rätt att idka.

5 §.

Uti insjöar och rinnande vatten nyttje strandegare, utan intrång af annan fiskevatten, som är beläget inom hans fastighets rå och rör eller eljest till dess egor hörer.

6 §.

I de delar af större insjöar, till hvilka strandeganderätten sig icke sträcker och der ej heller eljest enskildt fiske är kronan förbehållet eller annan tillhörigt, gälle om fisket hvad i 1 § sägs om fiske i öppna hafvet.

7 §.

Ström- och insjöfischen vid kronans öfverloppsmarker, allmänningar, parker och holmar äfvensom vid oafvittrad mark ege, der ej kronan dessa fischen sig eller annan enskildt förbehållit, inom häradet eller socknen boende att, med tillstånd af Konungens befallningshafvande eller, der fråga är om fiske vid kronopark, af domänstyrelsen, nyttja på det sätt och under de vilkor, som derfor kunna varda bestämda, samt mot den afgift, som för begagnande af sådant allmänt kronofiske finnes skälig. Äro hemman anlagda på mark, hvarom nu är sagdt, njute de, till dess delning försiggått, fritt fiske.

8 §.

Kronans enskilda fischen i saltsjön, insjöar och rinnande vatten vare såsom hittills kronan och hennes rättsinnehafvare förbehållna.

9 §.

I de fiskevatten, som höra till härads- eller sockenallmänningar, ege de, som i allmänningarne hafva del, rätt att fiska. Åker och äng vid stranden vare dock fria från intrång af de fiskande, då annan utväg finnes att komma till fiskevattnet; i annat fall skall ersättning gifvas för skada och intrång.

Allmänningsfiske må af delegarne för gemensam räkning utarrenderas, der i enlighet med gällande föreskrifter om allmänningens förvaltning beslut derom fattas.

10 §.

Oskift fiskevatten må alla, som deri ega del, bruka efter ty de kunna sänjas. Sänjas de ej, lägge rätten dem emellan, huru fisket utan förfång för någon af dem må nyttjas. Fiskebyggnad hafve ock

en hvar lof att uppföra allt efter som han eger del i samfälligheten och lägenhet dertill finnes. Är ej lägenhet för hvarje delegare att uppföra särskild fiskebyggnad, bjude den, som vill bygga, de öfrige att deltaga; vilja de ej, och pröfvar rätten, att byggnaden kan göras utan skada för dem, bestämme rätten, på hvad sätt, vilkor och tid byggnaden må uppföras och nyttjas.

I oskift fiskevatten må ej en delegare utan de fleste öfriges samtycke upplåta fiskerätt åt någon, som ej är delegare.

11 §.

Varder jord åt någon till bruk upplåten, nyttje brukaren, der ej annorledes aftalas, det fiske, som till jorden hörer.

12 §.

Är genom urminnes häfd eller genom särskildt stadgande, aftal, dom eller skattläggning eller på annat lagligt sätt annorledes än ofvan sägs bestämdt om någons rätt till fiske, vare det gällande.

13 §.

Om lapparnes rätt till fiske i vissa delar af riket gälle hvad särskildt är stadgadt.

14 §.

Fast eller rörlig fiskeredskap, som kan hindra fisken att framgå, må ej utsättas i kungsådra.

I elf, ström, å eller sund, der kungsådra ej finnes, men fisken har sitt dref, skall en sjettedel af bredden i djupaste vattnet lemnas fri från redskap, hvarom nyss är sagdt, der ej Konungens befallningshafvande efter rättegandes och sakkunnigs hörande gifver lof till redskapens användande. Är i ty fall fråga om fiskebyggnad, som kan förorsaka uppdämning, lände jemväl till efterrättelse hvad derom är särskildt stadgadt.

15 §.

Der elf, ström eller å utfaller i hafvet eller insjö, eller vidtager från insjö eller större vattendrag, må ej i det djupaste vattnet utsättas sådan redskap, som i 14 § omförmäles.

16. §.

Eger någon särskild rättighet att för fiske stänga led eller ådra, hvarom i 14 eller 15 § stadgas, njute den rättighet till godo.

17 §.

Finnes uppenbart, att led eller ådra, hvarom i 14 eller 15 § förmäles, blifvit medelst fiskeredskap olagligen stängd, och följer ej rättelse genast, efter det tillsägelse skett, ege på ansökan af den, som men lider, utmätningssmannen i orten och å landet jemväl länsmannen, äfven om han ej är satt till utmätningssman, att, sedan han med ojäfvigt vittne hållit syn å stället, meddela nödig handräckning på den tredskandes bekostnad.

18 §.

Fiskar någon utan lof i fiskevatten, der han ej eger rätt till det idkade fisket, vare hvad han dervid fångat eller, der det ej kan tillrättaskaffas, dess värde förverkadt till fiskevattnets innehafvare eller, då fångsten skett i allmänt kronofiske, till åklagaren.

19 §.

Anträffas å bar gerning någon, som olofligen fiskar i annans fiskevatten, må den, som fiskevattnet eger eller innehafver, eller hans folk af den fiskande taga båt, redskap eller annat till vedermäle och pant och behålla det, till dess han rätt för sig bjuder. Der fråga är om allmänt kronofiske eller allmäningsfiske, tillkommer sådan rätt allmän åklagare, så ock den, hvilken eger fisket nyttja.

20 §.

Fordrar någon i fall, hvarom i 3 eller 9 § sägs, ersättning för skada eller intrång, och är det ostridigt, hvilken därför bör svara, varde, der den, som lidit skadan eller intrånget, det äskar, frågan efter syn och uppskattning pröfvad af tre ojäfvige skiljemän, bland hvilka en utses af hvardera parten och de sålunda utsedde tillkalla den tredje. Tredskas den, mot hvilken anspråket väckes, att utse skiljeman, eller kunna de utsedde ej förena sig om valet af den tredje, ege domaren

eller öfverexekutor eller utmätningssmannen i orten att på ansökan af den, som anspråket väckt, om valet förordna.

Part, som ej nöjes med hvad de fleste skiljemännen säga, eger att draga tvisten under rättens pröfning, så framt han sin talan instämmer inom nittio dagar från det skiljemännens beslut honom tillställdes; och skall i beslutet lemnas tydlig hänvisning om hvad den missnöjde har att iakttaga för tvistens dragande under rättens pröfning. Beslutet skall, änskönt någondera parten vill söka domaren, gå i verkställighet, der ej domaren eller öfverexekutor annorlunda förordnar.

Vill den, som ersättning fordrar, hellre genast lita domstol än skiljemän till, stånde det honom öppet.

21 §.

Fiskeriidkare vare berättigade att å de kronans stränder, skär och holmar, hvarom i 1 § sägs, i mån af tillgång utan afgift erhålla upplåtelse af mark för uppförande af boningshus, bodar och beredningshus, byggnad af fartyg samt förfärdigande af kärl och redskap; och ege Konungens befallningshafvande att för sådant ändamål anvisa nödigt område.

Å kronomark, invid hvilken allmänt kronofiske finnes, må de fiskande med tillstånd af Konungens befallningshafvande eller, der fråga är om kronopark af domänstyrelsen, uppsätta bodar mot afgift, som pröfvas skälig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1897.
